

Αλκατράζ.

*Στην εποχή της, ήταν η «φυλακή των φυλακών». Ακόμα και η σκέψη ότι κάποιος μπορεί να αποδράσει από εκεί ήταν αδιανόητη και όταν τρεις κρατούμενοι το κατάφεραν, η ιστορία τους έγινε ταινία. Το όνομά της θυμίζει μέχρι σήμερα την σκληρότερη πλευρά του σωφρονιστικού συστήματος: **Αλκατράζ.***

Η πρώτη γραπτή αναφορά του νησιού, που βρίσκεται στον Κόλπο του Σαν Φρανσίσκο, έγινε από τον Ισπανό εξερευνητή Juan Manuel de Ayala το 1775, ο οποίος το ονόμασε «**νησί των πελεκάνων**» (σ.σ: στα ισπανικά «La Isla de los Alcatraces»). Εκείνη την εποχή και τουλάχιστον για έναν αιώνα ακόμα, το νησί καλυπτόταν από έναν μεγάλο αριθμό των εν λόγω πτηνών. Η αγγλική κατοχή και η εγκαθίδρυση της αγγλικής γλώσσας, μετέτρεψε το «Alcatraces» σε **Αλκατράζ.**

Στην αρχή της λειτουργίας του, το 1850, υπό τον πρόεδρο **Millard Fillmore**, το Αλκατράζ προοριζόταν μόνο για στρατιωτική χρήση. Ωστόσο, η ανακάλυψη του χρυσού στη Σιέρα Νεβάδα έφερε πλούτο και ανάπτυξη στο Σαν Φρανσίσκο, το οποίο απαιτούσε προστασία, καθώς είχε πλημμυρίσει από κυνηγούς χρυσού. Ως απάντηση, **ο στρατός των ΗΠΑ κατασκεύασε ένα φρούριο πάνω στο νησί.** Το 1859, εγκατατέστησαν πάνω από 100 κανόνια, καθιστώντας πλέον το -πλήρως εξοπλισμένο- Αλκατράζ το πιο οπλισμένο μέρος σε όλη την δυτική ακτή της Αμερικής.

Χωρίς να συμμετάσχει ποτέ σε μάχη, το φρούριο Αλκατράζ γρήγορα εξελίχθηκε από ένα νησί άμυνας σε ένα νησί κράτησης. Στις αρχές της δεκαετίας του 1860, όσοι συνελήφθησαν για εσχάτη προδοσία κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου κατέληξαν στο νησί. Από τότε και για τα επόμενα εκατό χρόνια, ο μέσος όρος των κρατούμενων στο νησί κυμαίνεται από 200 έως 300 άτομα.

Μετά τον καταστροφικό σεισμό του Σαν Φρανσίσκο, το 1906, κρατούμενοι από τις γύρω φυλακές μεταφέρθηκαν στο Αλκατράζ. Μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια, οι φυλακισμένοι έφτιαξαν άλλο ένα χτίσμα, το οποίο λειτούργησε ως στρατιωτική φυλακή και έγινε ευρέως γνωστό με το όνομα «Βράχος».

Παρόλο που το Αλκατράζ επρόκειτο να γίνει μια φυλακή υψίστης ασφαλείας, μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα τα πράγματα ήταν πολύ διαφορετικά. Οι φυλακισμένοι περνούσαν τις ημέρες τους κάνοντας διάφορες εργασίες και μελετώντας. Είχαν χτίσει γήπεδο μπίιζμπολ για να παίζουν, με στολές που έφτιαχναν μόνοι τους. Κάθε Παρασκευή βράδυ, διοργανώνονταν αγώνες πυγμαχίας μεταξύ των κρατουμένων, οι οποίες ονομάζονταν «Μάχες του Αλκατράζ».

Οι φυλακισμένοι άλλαξαν ολόκληρο το ξερό τοπίο του νησιού, φυτεύοντας τριανταφυλλιές, γκαζόν, παπαρούνες και κρίνα σε ολόκληρη την ανατολική του πλευρά. Σύμφωνα με τον αμερικανικό στρατό, το Αλκατράζ εκείνη την περίοδο ήταν ένα ίδρυμα ήπιας μεταχείρισης.

Τα πράγματα άλλαξαν την περίοδο της **Μεγάλης Ύφεσης**, την δεκαετία του 1930. Η εισαγωγή τροφίμων στο νησί ήταν πλέον πολύ ακριβή και ανάγκασε τον στρατό να φύγει από το νησί, ενώ οι κρατούμενοι μεταφέρθηκαν σε ιδρύματα του Κάνσας και του Νιου Τζέρσεϋ.

Η «σκληρή» περίοδος του **Αλκατράζ** ξεκίνησε το 1934, όταν το ίδρυμα βρέθηκε στα χέρια του **Ομοσπονδιακού Γραφείου Φυλακών**. Το πρώην στρατιωτικό κέντρο κράτησης έγινε το πρώτο σωφρονιστικό ίδρυμα υψίστης ασφαλείας σε όλη την Αμερική. Σχεδιάστηκε για να στεγάσει όσους θεωρούνταν στιγνοί εγκληματίες και όσους δημιουργούσαν φασαρίες σε άλλες ομοσπονδιακές φυλακές. Η απομονωμένη θέση του καθιστούσε το Αλκατράζ τόπο εξορίας και η καθημερινή αυστηρή ρουτίνα των φυλακών είχε στόχο να διδάξει πειθαρχία στους κρατουμένους.

Η Μεγάλη Ύφεση ήταν μια δύσκολη, σκληρή περίοδος για την σύγχρονη αμερικανική ιστορία. Από αυτήν την άποψη, η αυστηρότητα του Αλκατράζ ταιριάζει στην εποχή του. Έγινε το σπίτι του **Αλ Καπόνε**, οποίος καταδικάστηκε για

φοροδιαφυγή και πέρασε πέντε χρόνια στο νησί και ίσως του πιο διάσημου κρατούμενου που πέρασε στις ΗΠΑ, του δολοφόνου Robert «Birdman» Stroud από την Αλάσκα, ο οποίος έμεινε στο Αλκατράζ για 17 ολόκληρα χρόνια.

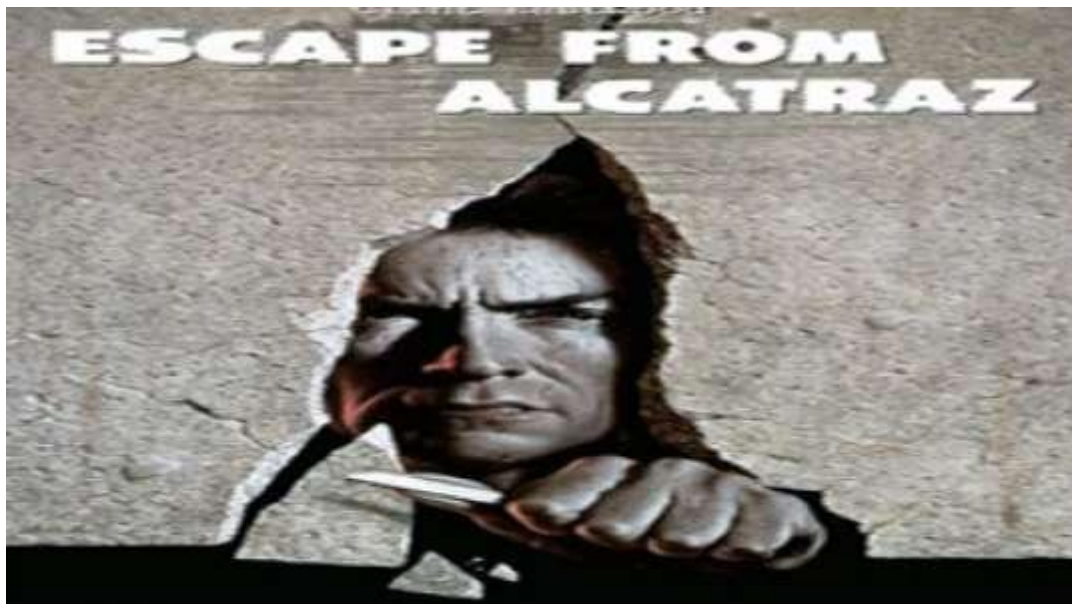

Η καθημερινή ζωή στην Ομοσπονδιακή Φυλακή του Αλκατράζ ήταν πολύ δύσκολη. Στους φυλακισμένους δόθηκαν μόνο τέσσερα δικαιώματα: ιατρική περίθαλψη, στέγη, τροφή και ρουχισμός. Όλα τα υπόλοιπα, ψυχαγωγικές δραστηριότητες ή επισκεπτήρια έπρεπε να κερδιθούν με σκληρή δουλειά. Όταν οι κρατούμενοι είχαν κακή συμπεριφορά, τιμωρούνταν. Δούλευαν εξωφρενικά ωράρια, και τους έδεναν στο πόδι μια σιδερένια μπάλα, την οποία έσερναν όπου πήγαιναν. Καμιά φορά κρατούνταν σε απομόνωση, τρώγοντας μόνο ψωμί και νερό.

Στα χρόνια λειτουργίας του σύγχρονου Αλκατράζ, η πιο σοβαρή εξέγερση των κρατούμενων, που εξελίχθηκε σε διήμερη μάχη, έγινε στις 4 Μαΐου του 1946. Τελικά, κατεστάλη έπειτα από επέμβαση μονάδων του αμερικανικού πολεμικού ναυτικού, με αποτέλεσμα 3 κρατούμενοι και 2 φύλακες να χάσουν τη ζωή τους και να τραυματιστούν περισσότερα από 15 άτομα. Ανά περιόδους, υπήρξαν 14 απόπειρες διαφυγής από περίπου 30 κρατούμενους. Οι περισσότεροι συνελήφθησαν, αρκετοί πυροβολήθηκαν από τους φρουρούς και οι υπόλοιποι πνίγηκαν στην προσπάθειά τους να φτάσουν στο Σαν Φρανσίσκο. Καμιά απόπειρα δεν ήταν επιτυχής, εκτός από μία, το 1962, που έμεινε στην ιστορία.

Τρεις κρατούμενοι, ο Φρανκ Μόρις και οι αδελφοί Κλάρενς και Τζον Ανγκλιν, δούλευαν επί μήνες στο κελί τους, φτιάχνοντας ένα τούνελ χρησιμοποιώντας νυχοκόπτες, κουτάλια και το μοτέρ ενός ανεμιστήρα από το οποίο έφτιαξαν ένα αυτοσχέδιο τρυπάνι. Κατάφεραν να φτάσουν μέχρι το σύστημα εξαερισμού των φυλακών και, όταν βγήκαν από το κτίριο, επιβίβαστηκαν σε μία αυτοσχέδια βάρκα που έφτιαξαν από βαρέλια και αδιάβροχα. **Από τότε, τα ίχνη τους χάθηκαν.** Μερικοί πιστεύουν ότι οι τρεις δραπέτες έφτασαν ζωντανό στην ξηρά, ενώ άλλοι θεωρούν ότι πνίγηκαν, όπως πολλοί άλλοι, στα νερά του κόλπου.

Η διαφυγή τους αποτυπώθηκε κινηματογραφικά το 1979 στην ταινία «**Απόδραση από το Αλκατράζ**», με πρωταγωνιστή τον **Κλιντ Ίσγουντ**.

Οι φυλακές του Αλκατράζ είχαν άδοξο τέλος. Ήταν ακριβές στην λειτουργία τους, καθώς οι προμήθειες έπρεπε να έρχονται μέσω πλοίου. Δεν είχε καμία πηγή γλυκού νερού και σχεδόν ένα εκατομμύριο γαλόνια αποστέλλονταν κάθε εβδομάδα. Άλλωστε, η οικοδόμηση μιας φυλακή υψίστης ασφαλείας σε κάποιο άλλο μέρος ήταν

πλέον ευκολότερη για την κυβέρνηση. **Κάπως έτσι, στις 21 Μαρτίου του 1963, το Αλκατράζ σταμάτησε να λειτουργεί.**

Τον Νοέμβριο του 1969, το νησί κατελήφθη για περισσότερο από 19 μήνες από μια ομάδα Ινδών του Σαν Φρανσίσκο, μέλη ενός ακτιβιστικού κινήματος, το οποίο ξεδιπλώθηκε στην Αμερική τη δεκαετία του '70, μέσα από δημόσιες διαμαρτυρίες. Το 1972, το Αλκατράζ ξεκίνησε να λειτουργεί ως πάρκο και το 1986 χαρακτηρίστηκε **Εθνικό Ιστορικό Ορόσημο των Ηνωμένων Πολιτειών**. Σήμερα είναι ένας από τους σημαντικότερους τουριστικούς μαγνήτες στο Σαν Φρανσίσκο.

Στην Ελλάδα, αντίστοιχη τοπογραφική ομοιότητα με τις φυλακές Αλκατράζ είχαν οι πρώην ναυτικές φυλακές της Ψυτάλλειας, έναντι της εισόδου στο λιμάνι του Πειραιά.

Επιμέλεια: Μυρτώ Διαλιούτη